ISSN 2221-1217

ФІЗИЧНА АКТИВНІСТЬ, ЗДОРОВ'Я І СПОРТ. 2026. № 2(40). С. 75–79

PHYSICAL ACTIVITY, HEALTH AND SPORTS. 2026. № 2(40). P. 75–79

УДК 159.9:355.292:792

DOI https://doi.org/10.32782/2221-1217-2026-2-10

ПРОЄКТ «ЛІГА НЕСКОРЕНИХ» У СТРУКТУРІ ПРОГРАМ РОЗВИТКУ СПОРТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Роман ХІМ'ЯК[1],
аспірант,
https://orcid.org/0009-0003-8056-7348,
lvsport@loda.gov.ua

[1]Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського

Анотація. Спорт відіграє велике значення у процесі реадаптації ветеранів війни, оскільки його вплив не обмежується відновленням фізичного здоров'я, а й має соціо-психологічний аспект, який дозволяє повернути ветеранів війни до активного суспільного життя. Мета – виявити особливості функціонування проєкту «Ліга Нескорених» як складника системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни. Для розв'язання поставленої мети нами були використані такі методи дослідження, як: аналогія, аналіз, синтез, абстрагування, індукція, екстраполяція, узагальнення практичного досвіду, аналіз документальних матеріалів, методи математичної статистики. На основі отриманих результатів встановлено, що одним із ефективних напрямів залучення ветеранів війни до систематичних занять спортивною діяльністю є реалізація проєктів на зразок «Ліга Нескорених», що характеризується позитивною динамікою кількості заходів та кількості учасників упродовж 2024–2026 років. Виявлено кількісні показники функціонування проєкту «Ліга Нескорених» за 2024–2026 роки та проведено аналіз якісних показників проведених заходів у межах проєкту. Результати реалізація проєкту дозволяють припустити необхідність розширення географії проведення заходів, збільшення кількості всеукраїнських заходів та зміни статусу з регіонального на національний, що дозволить залучити більшу кількість ветеранів війни до систематичної спортивної діяльності, підвищити масштабність проведених заходів та забезпечити виконання основних завдань фізкультурно-спортивної реабілітації.

Ключові слова: проєкт, ветерани війни, реабілітація, соціалізація, спорт.

THE "LEAGUE OF THE UNBROKEN" PROJECT AS PART OF THE PROGRAMS FOR THE DEVELOPMENT OF SPORTS AMONG WAR VETERANS IN UKRAINE

Roman KHIMIAK[1],
Postgraduate Student,
https://orcid.org/0009-0003-8056-7348,
lvsport@loda.gov.ua

[1]Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture

Abstract. Sports play an important role in the process of reintegrating war veterans, as their impact extends beyond the restoration of physical health to include a socio-psychological aspect that enables war veterans to return to active social life. Objective is to identify the characteristics of the "League of the Unbroken" project as a component of the physical education and sports rehabilitation system for war veterans. To achieve the stated objective, we used the following research methods: analogy, analysis, synthesis, abstraction, induction, extrapolation, generalization of practical experience, analysis of documentary materials, and methods of mathematical statistics. Based on the results obtained, it was established that one of the effective ways to engage war veterans in regular sports activities is

© Хім'як Р., 2026

the implementation of projects such as the "League of the Unbroken" which is characterized by positive growth in the number of participants. Quantitative performance indicators for the "League of the Unbroken" project for 2024–2026 were identified, and an analysis of the qualitative indicators of the events held as part of the project was conducted. The results of the project's implementation suggest the need to expand the geographic scope of the events, increase the number of nationwide events, and change the project's status from regional to national. This will make it possible to engage a larger number of war veterans in regular sports activities and increase the scale of the events held.

Key words: project, war veterans, rehabilitation, socialization, sports.

Постановка проблеми. На сьогодні в Україні офіційно зареєстровано понад два мільйони ветеранів війни, і ця цифра стрімко зростає з кожним днем продовження збройної агресії російської федерації проти України. Згідно із даними Міністерства соціальної політики України, за останній рік кількість ветеранів війни збільшилась на 500 тисяч осіб. З огляду на динаміку збільшення чисельності ветеранів війни в Україні та відсутність імовірних змін у політичних процесах неможливо переоцінити важливість пошуку шляхів вирішення проблеми реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів війни [1; 3; 5; 8].

На фоні психо-фізіологічних змін в організмі ветеранів війни, що відбуваються в результаті перенесених бойових травм, можуть виникати суттєві труднощі у процесі реадаптації та інтеграції у цивільне суспільство. Ці труднощі більшою мірою є результатом як отриманих функціональних обмежень, що значною мірою вплинули на трансформацію звичного способу життя та соціального статусу ветеранів, так і зміною соціальної ролі та взаємодії з цивільним населенням, втратою професійної ідентичності, обмеженнями у різних видах діяльності [1; 3; 6]. Реабілітація ветеранів війни не може бути обмежена виключно медичним лікуванням та адаптацією їхнього організму до втрачених функціональних можливостей. Вирішальну роль в успішній реабілітації ветеранів війни має комплексний вплив, спрямований на відновлення фізичної незалежності, функціональної активності, соціальної активності та психоемоційної сфери. В межах такого завдання найбільш ефективним шляхом є залучення ветеранів війни до систематичної спортивної діяльності, що сприяє відновленню функціонального потенціалу та соціальної активності, формує передумови до підвищення працездатності, впевненості у власних можливостях, відновлення соціальної активності та інтеграції до соціуму [1; 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спортивна діяльність як один із найбільш ефективних шляхів реадаптації ветеранів війни виконує важливу соціальну функцію та є унікальним явищем [2; 4; 7; 9]. Спорт ветеранів війни активно розвивається, що проявляється у збільшенні динаміки кількості спортивних заходів та учасників, географії проведення спортивних заходів, кількості видів спорту та спортивних дисциплін. У структурі адаптивного спорту існує декілька самостійних напрямів, що охоплюють ветеранів війни, – Ігри Воїнів та Ігри Нескорених.

З метою забезпечення розвитку спорту ветеранів війни в Україні було впроваджено низку проєктів, спрямованих на підтримку системи фізкультурно-спортивної реабілітації учасників бойових дій та членів родини учасників. Одним із таких проєктів є «Ліга Нескорених», що спрямований на залучення ветеранів війни до активних занять адаптивними видами спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації. Водночас є необхідність у науковому обґрунтуванні особливостей функціонування проєкту «Ліга Нескорених» як складника системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни.

Мета дослідження – виявити особливості функціонування проєкту «Ліга Нескорених» як складника системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни.

Матеріал і методи дослідження. Вирішення поставленої мети передбачало використання таких методів дослідження, як: аналогія, аналіз, синтез, абстрагування, індукція, екстраполяція, узагальнення практичного досвіду, аналіз документальних матеріалів, методи математичної статистики. Для реалізації методів теоретичного рівня було використано бази даних SportDiscus, PubMed, ProQuest Dissertation & Theses Global, Google Академія, Google Book Search, Ресурси Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського та каталоги й репозитарії електронних бібліотек.

У дослідженні було вивчено 231 спеціалізоване джерело з проблематики та всесвітньої інформаційної мережі Інтернет, з них 92 праці закордонних авторів. Проаналізовано документальні матеріали Департаменту *спорту*, молоді та туризму, що є структурним підрозділом Львівської обласної державної адміністрації.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Ліга Нескорених» як регіональний проєкт розпочався у 2023 році на базі Західного реабілітаційно-спортивного центру Національного комітету спорту інвалідів України та Львівського обласного госпіталю ветеранів війн та репресованих ім. Юрія Липи у межах Комплексної програми розвитку фізичної культури та спорту управління молоді та спорту ЛОДА.

Метою проєкту «Ліга Нескорених» є психологічна та фізична реабілітація ветеранів війни через заняття адаптивними видами спорту. Основними завданнями проєкту є створення комплексної системи організаційних та соціально-економічних умов для підвищення рівня доступності фізкультурно-спортивної реабілітації та забезпечення можливостей для систематичного здійснення спортивної діяльності ветеранами війни; забезпечення умов для реалізації завдань фізкультурно-спортивної реабілітації за місцем проживання та тимчасового перебування ветеранів війни; залучення органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, установ, організацій та фахівців галузі фізкультурно-спортивної реабілітації до проведення спортивних заходів, спрямованих на покращення фізичного та психологічного стану ветеранів війни; забезпечення представництва Львівщини у всеукраїнських і міжнародних спортивних заходах серед ветеранів війни; впровадження організаційно-практичних заходів щодо інтеграції спорту ветеранів війни у систему «Інваспорт» у межах участі у фізкультурно-спортивних заходах; популяризація спорту та здорового способу життя серед ветеранів війни.

У межах проєкту «Ліга Нескорених» відбуваються відкриті тренування з адаптивних видів спорту, майстер-класи відомих спортсменів та тренерів, фізкультурно-оздоровчі заходи, навчально-тренувальні збори реабілітаційного спрямування та підготовчі до змагань різного рангу, змагання з різних видів адаптивного спорту, підготовка ветеранів війни до всеукраїнських та міжнародних змагань, зокрема «Ігри Нескорених», «Ігри Воїнів».

Аналіз кількісних показників проведених заходів у межах проєкту «Ліга Нескорених» свідчить про позитивну динаміку кількості учасників та кількості спортивних заходів впродовж 2024–2026 рр. У перший рік функціонування проєкту було проведено 122 заходи, в 2025 році – 133 заходи, на жовтень 2026 року кількість заходів становила 80. Кількість залучених ветеранів війни у 2024 році була 520 осіб, у 2025 році – 1200 осіб, на жовтень 2026 року кількість ветеранів війни, які взяли участь у спортивних заходах, становила 580 осіб. Кількість видів спорту, що охопив такий проєкт, коливається у межах 21–22 (рис. 1).

Необхідно відзначити, що в межах проєкту запроваджені унікальні всеукраїнські спортивні заходи, що носили характер традиційності та охоплювали значну кількість ветеранів війни. Одним із таких заходів є Canoe Veteran Camp – змагання з паравеслування серед ветеранів війни. Вперше такі змагання було проведено у 2024 році із залученням 50 ветеранів війни. У межах проєкту проводяться змагання «Кубок Воїнів» з різних видів спорту. У 2024 році було проведено Кубок Воїнів з настільного тенісу, шахів та шашок (24 учасника), Кубок Воїнів зі стрільби з лука (50 учасників), Кубок Воїнів з легкої атлетики (50 учасників), Кубок Воїнів зі стрільби кульової (40 учасників). У 2025 році було проведено Кубок Воїнів зі стрільби з лука на відкритому повітрі та в приміщенні (60 учасників), Кубок Воїнів з більярдного спорту «Пул 8» (70 учасників), Кубки Воїнів зі стрільби кульової (50 учасників). Кубки Воїнів стали традиційними змаганнями і були проведені у 2026 році. Зокрема, було організовано і проведено Кубок Воїнів зі стрільби з лука (100 учасників), Кубок Воїнів з настільного тенісу (50 учасників), Кубок Воїнів з більярдного спорту «Пул 8» (80 учасників), Кубок Воїнів зі стрільби кульової (50 учасників).

У межах проєкту реалізовано також заходи зі спортивного туризму «Сходження на Говерлу», сплави на байдарках та програму «Терапія мандрами», що спрямовані на організацію дозвілля, налагодження соціальних зв'язків, підвищення соціальної активності та психоемоційне розвантаження ветеранів війни. Протягом 2024–2026 рр. проведено масштабні всеукраїнські благодійні забіги «Шаную Воїнів, біжу за Героя України» та «Зроби Next Step».

Отримані результати свідчать про позитивну динаміку розвитку проєкту «Ліга Нескорених» як складника системи фізкультурно-спортивної реабілітації, що спрямований на покращення соціалізації, відновлення функціональних можливостей ветеранів війни та їхнього психічного здоров'я. Проєкт потенційно може трансформуватися з регіонального у комплексну всеукраїнську платформу фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у такому напрямі.

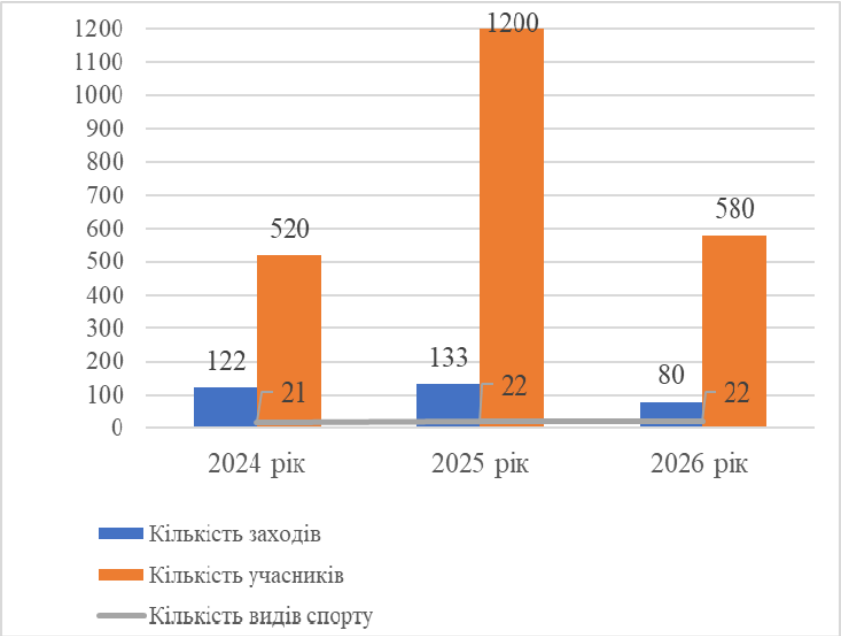

Рис. 1. Кількісні показники функціонування проєкту «Ліга Нескорених» за 2024–2026 (жовтень) роки

В результаті дослідження встановлено, що є нагальна потреба у впровадженні та розвитку проєктів, програм та заходів, що спрямовані на залучення ветеранів війни до активних занять різними видами адаптивного спорту. Проєкт «Ліга Нескорених» активно розвивається, про що свідчить позитивна динаміка проведених заходів та кількості учасників протягом 2024–2026 рр.

Виявлено, що у 2024 році у межах проєкту було реалізовано 122 заходи із залученням 520 осіб, у 2025 році – 133 заходи та 1200 ветеранів війни, у 2026 році – 80 заходів та 580 осіб. Кількісний показник, що охоплює проєкт, становить 21–22 види спорту. Окрім проведення змагань із адаптивних видів спорту, проєкт спрямований на залучення ветеранів війни до активного дозвілля за допомогою засобів спортивного туризму: екскурсій, мандрівок та сходжень.

Проєкт «Ліга Нескорених» створює умови для успішного проходження десоціолізації та інтеграції, відновлення функціональних можливостей та психічного здоров'я ветеранів війни. З огляду на позитивну динаміку функціонування проєкту «Ліга Нескорених» доцільно розглянути розширення географії його реалізації та збільшення кількості всеукраїнських заходів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з виявленням ефективності впливу заходів у межах проєкту «Ліга Несокрених» на якість життя, ступінь соціалізації та психоемоційну сферу ветеранів війни.

Список використаних джерел

1. Боровик М. О. Сучасний стан та перспективи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та осіб з обмеженнями повсякденного функціонування / Боровик М. О., Швець В. О., Островський І. П., Цісар Є. О. *Вісник науки та освіти.* 2024. № 10(28). С. 716–728. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-716-728.

2. Матвєєв С., Крушинська Н. М., Краснянський К. В. Спорт військовослужбовців, які зазнали поранення під час бойових дій: стан, проблеми, перспективи. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту.* 2021. № 4. С. 3–7. DOI: https://doi.org/10.32652/tmfvs.2021.4.3-7.

3. Розторгуй М. Підготовка спортсменів у силових видах адаптивного спорту : монографія. Львів : ЛДУФК, 2019. 332 с.

4. Хім'як Р. І. Програма «Ліга нескорених» як засіб реадаптації ветеранів війни засобами спорту. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.* Серія 15. 2025. № 12 (199). С. 210–212. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.12(199).41.

5. Юденко О. В., Крушинська Н. М., Омельчук О. В. Впровадження інноваційних фітнес-технологій в програми фізкультурно-спортивної реабілітації військовослужбовців із наслідками бойової травми. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова.* Серія 15. *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2021. Вип. 3К (131). С. 445–451. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.3K(131).109.

6. Aitchison B. The experiences and perceived health benefits of individuals with a disability participating in sport: A systematic review and narrative synthesis / Aitchison B., Rushton A. B., Martin P. *Disability and Health Journal.* 2022. Vol. 15(1). P. 160–164.

7. Brittain I. The contribution of sport in the rehabilitation process of disabled military veterans: A case study of the 2016 Invictus games / Brittain I., Bunds K., Bocarro J. *Journal of Global Sport Management.* 2022. P. 1–24.

8. Burek G. Military culture: Working with veterans. *American Journal of Psychiatry Residents' Journal.* 2018. № 13(9). P. 3–5.

9. Morgan J. K. Health-related coping behaviors and mental health in military personnel / Morgan J. K., Hourani L., Tueller S. *Military Medicine*. 2017. № 182(3–4). P. 23–32.

10. Peacock S. M. Outcomes from a one-week adapted sport and adapted adventure recovery programme for military personnel / Peacock S. M., McKenna J., Carless D. *Sports*. 2019. № 7(6). P. 135–145.

11. Perkins D. The promise of Inclusive Sport to reduce physical inactivity and sedentary behavior in people with disabilities / Perkins D., Columna L. *Quest.* 2018. Vol. 70. No. 4. P. 480–497.

12. Scherer S. The meaning of participating in the Warrior Games. / Scherer S. Wilmington, NC : University of North Carolina Wilmington, 2018. 321 p.

13. Sidiropoulos A. N. Acute influence of an adaptive sporting event on quality of life in veterans with disabilities / Sidiropoulos A. N., Glasberg J. J., Moore T. E. *PLoS One*. 2022. № 17(11). P. 112–116.

14. The Invictus Games: The Power of Sport in Recovery and Rehabilitation. Ministry of Defence UK. London, 2018. 92 p.

15. Zhara H. War veterans physical and sports rehabilitation in the conditions of veterans' spaces. *Science and Education.* 2024. No. 3. P. 17–22.

References

1. Borovyk M. O., Shvets V. O., Ostrovskyi I. P., Tsisar Ye. O. (2024). Current Status and Prospects of Physical Culture and Sports-Based Rehabilitation for War Veterans and Individuals with Functional Limitations in Daily Life. *Visnyk nauky ta osvity*, 10(28), 716–728.

2. Matvieiev S., Krushynska N., Krasnianskyi K. (2022). Sports for military personnel wounded during combat operations: current status, challenges, and prospects. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sport*, (4), 3–7. https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.3-7.

3. Roztorhui M. (2019). Athlete training in power types of adaptive sports. Lviv, LDUFK.

4. Khimiak R. (2025). The "League of the Unconquered" program as a means of war veteran readaptation through sports. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova*. Series 15, (12(199)), 210–212. https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.12(199).41.

5. Yudenko O. V., Krushynska N. M., Omelchuk O. V. (2021). Implementation of innovative fitness technologies in physical culture and sports rehabilitation programs for military personnel with the consequences of combat-related trauma. *Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova*, (3K(131)), 445–451. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.3K(131).93.

6. Aitchison B., Rushton A. B., Martin P. (2022). The experiences and perceived health benefits of individuals with a disability participating in sport: A systematic review and narrative synthesis. *Disability and Health Journal,* 15(1), 101164.

7. Brittain I., Bunds K., Bocarro J. (2022). The contribution of sport in the rehabilitation process of disabled military veterans: A case study of the 2016 Invictus games. *Journal of Global Sport Management,* 1–24.

8. Burek G. (2018). Military culture: Working with veterans. *American Journal of Psychiatry Residents' Journal,* 13(9), 3–5.

9. Morgan J. K., Hourani L., Tueller S. (2017). Health-related coping behaviors and mental health in military personnel. *Military Medicine*, 182(3–4).

10. Peacock S. M., McKenna J., Carless D. (2019). Outcomes from a one-week adapted sport and adapted adventure recovery programme for military personnel. *Sports,* 7(6), 135–145.

11. Perkins D., Columna L. (2018). The promise of Inclusive Sport to reduce physical inactivity and sedentary behavior in people with disabilities. *Quest.* 70(4). P. 480–497. https://doi.org/10.1080/00336297.2018.1448690.

12. Scherer S. (2018). The meaning of participating in the Warrior Games. Wilmington, NC: University of North Carolina Wilmington.

13. Sidiropoulos A. N., Glasberg J. J., Moore T. E. (2022). Acute influence of an adaptive sporting event on quality of life in veterans with disabilities. *PLoS One*, 17(11).

14. The Invictus Games: The Power of Sport in Recovery and Rehabilitation. Ministry of Defence UK. London, 2018. 92 p.

15. Zhara H. (2024). War veterans physical and sports rehabilitation in the conditions of veterans' spaces. *Science and Education.* No. 3. P. 17–22. DOI: https://doi.org/10.24195/2414-4665-2024-3-3.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 25.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.10.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.11.2026